

Վնասակար են արդյոք հեռուստատեսության հաղորդումները առողջության համար, չե՞ն հոգեկենդանի գրանց աչքերը: Հեռուստատեսության հետ կապված նման և բազմաթիվ այլ հարցեր բնավ եղակի չեն: Սակայն սկզբից եեթ ասենք, որ միանգամայն անհիմն են այն խոսակցությունները, թե իբր կատաղային խոզովակում (կինեմակոյում) առաջացող ճառաղայթները վնասակար ազդեցություն են ունենում օրգանիզմի վրա: Հաշվարկները և հետազոտությունները ցույց են տալիս, որ կինեմակոյից լինող ունեցվածքային ճառաղայթների բանակը պարզապես անեղան է: Բայց, երբ չեն պահպանվում ամենամեծ հրաժեշտ կանոնները, երբ մարդ գիշեր ու ցերեկ նստում է հեռուստացույցի մոտ, դա կարող է վնաս պատճառել առողջությանը:

Հեռուստացույցով չափից ավելի տարվելը հազվադեպ երևույթ չէ: Եվ ահա այդ մարդկանցից լսում ես՝ գերհոգեածույց ունեն, ներվային սխտեմ քայքայվել է, կարճատես եմ դարձել: Իսկ ի՞նչ կա այստեղ զարմանալու:

Ընդհանրապես ցանկալի չէ ավելորդ տեղափոխություններով ծանրաբեռնել ուղեղը (դա վերաբերվում է հատկապես շամբացած մանկական օրգանիզմին): Ահա այդ պատճառով էլ շարժն հեռուստատեսության

ՊԱՅԱԾՈՒ ԱՐԵՎ

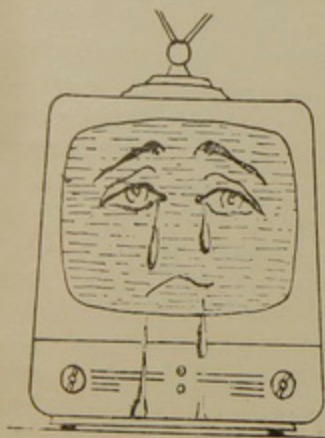
Ամեն վայրկյան երկիրն արևից այնքան է ներգրավվում, որքան կա. չատվեր երեք միլիոն տոննա բենզին այրվելիս: Վաղուց ի վեր մարդը երազել է օդապարհով այդ էներգիան: Հին հույներից մեզ մի գեղեցիկ լեգենդ է հասել հայ Պրոմեթեոսի մասին, որը երկնքում կրակ է հափշտակել և բերել այն մարդկանց: Իսկ հնարավոր չէ՝ արդյոք Պրոմեթեոսի նման հափշտակել արևի ջերմությունն ու կոնսերվացնել այն, իսկ ամիսներ անց, երբ հարկ լինի, օդապարհով այդ էներգիան:

Այս կարևոր հարցի լուծումը ինքը՝ բնությունն է հուշում: Հազարամյակներ շարունակ մարդիկ, որպես վառելիքային օդապարհում են փայտը: Բուսականությունը երկրի վրա զարգանում է արևի ճառագայթային էներգիան կլանելու և այդ էներգիան ածխաջրածնային միացությունների քիմիական էներգիայի վերածելու ճանապարհով: Այրելով փայտը, մարդն այսպիսով այդ էներգիան վեր է ածած ջերմային: Փայլուն սև ածխի, նավթի ու հերմաքարերի միջոցով մեզ երից արևն է լուսավորում, որը դարձրել նրանց մեջ կուտակել է իր ճառագայթային էներգիան:

Ուրեմն, անհրաժեշտ է գտնել այնպիսի մատչելի ու էժան մի նյութ, որը քիմիական ունակությունների հետևանքով նախ յուրացնի արևաօդային էներգիան, իսկ հետագայում, երբ հարկ լինի, ետ վերադարձնի այն: Ըստ որում, ի տարբերություն բնական վառելիքային, այդ նյութը պետք է ընդունի իր նախկին տեսքը, որպես իր նորից կուտակի Արևի էներգիան:

Գիտության մեջ սկզբնորոշումն այսպիսի նոր ուղղությամբ է հանդես եկել աղբյուրների գիտնական Գ. Գ. Մամեդբեյլին: Այդ ուղղությունը կոչվում է արեգակնային ջերմաքիմիա:

Նրա առաջարկի էությունը հետևյալն է: Վերցնենք կրաքարի մի կտոր և տաքացնենք կրակի վրա: Սպասենք մինչև սառչի այն և դենք չրով լի ափսիսի մեջ: Մեր աչքի առջև կրաքարի այդ թրծած կտորը «կկենդանանա», կսկսի «շնչել», արձակելով տաք գոլորշու շիթեր, կճաքճքի և որոշ ժամանակ անց «կմեռնի»՝ վերածվելով հանդիստ, մածնանման դանգվածի: Ի՞նչ տեղի ունեցավ թրծած կրաքարի կտորի հետ, որը շինարարների դիպուկ արտահայտությամբ կոչվում է չհանգած կիր:

ՄԻ ՉԱՐԱՇԱԿԵՐ

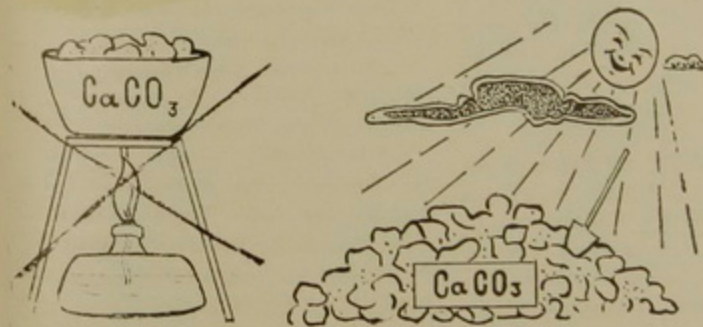
կրաքարը կազմված է երեք էլեմենտներից՝ կալցիումից, ածխածնից և թթվածնից: Երբ մենք կրաքարն այրում ենք, նրանից ջնդում է զազր, և ստացվում է չանգած կրի Գ. Գ. Մամեղրեյլին առաջարկում է կրաքարն այրել ոչ թե կրակի վրա, այլ արևի տակ՝ ամռան տապին, օդադորոշելով արեգակնային ձրի էներգիան: Տաքացման ընթացքում բուռն կերպով անջատվող ածխաթթու զազր կարելի է թավաթել և նույն արեգակնային էներգիայի օգնությամբ քայքայել ու վերածել քիմիական և ածխածնի, որը մտնում է ածխի, նավթի, գազի բաղադրության մեջ և 96,5% է կազմում, օրինակ, այնպիսի Շրաշալի վառելանյութի, ինչպիսին անտառացիտն է:

Բայց սա զեռ բոլորը չէ: Երբ թրծած կրի կտորը մենք դնում ենք ջրի մեջ, այն սկսում է թշշալ, անջատելով մեծ քանակությամբ ջերմություն, և վեր է ածվում այսպես կոչված հանգած կրի: Արեգակնային ջերմաթիմիան առաջարկում է հարկ եղած դեպքում ճիշտ այդ եղանակով ջերմություն ստանալ արևով թրծված կրաքարից:

Հետևաբար, թրծելով կրաքարը ամռանը, մենք նույնիսկ երկար ժամանակից հետո էլ կարող ենք ստանալ ջերմային էներգիա՝ «անզոջնելով» թրծած կրաքարը և օդադորոշելով ածխածինը որպես վառելանյութ:

Հանգած կրի սպիտակ, ջրիկ դանդաղ կլանելով օդում գտնվող ածխաթթու զազր, սկսում է կարծրանալ և նորից վերածվում է չանգած կրաքարի: Ածխաթթու զազր բանակը օդում աննշան է՝ ոչ ափնի, բան 0,04%, և այդ պրոցեսը բավական զանգաղ է ընթանում: Այսպիսի բնական ճանապարհով վերականգնված կրաքարը կարելի է կրկին օգտագործել արեգակնային էներգիան կուտակելու նպատակով:

Առաջարկված եղանակով ջերմային էներգիա ստանալու վնասակա էտապն է՝ մշակել արեգակնային էներգիայի միջոցով ածխածնի անջատման ռադիոալ սխեմա: Այժմ սրա վրա էլ ամենայն հավանականությամբ իրենց ջանքերը կկենտրոնացնեն գիտնականները: Բացառված չէ նաև, որ արեգակնային ջերմաթիմիայում կիրառելու համար կգտնվեն և այլ, ափնի մեծ էֆեկտ տվող նյութեր, բան կրաքարն է:

ցույցը միացնել կինոյից վերադառնալուց հետո: Չէ որ մենք ամեն օր կինո չենք դնում և, առավել ևս, իրար ետևից չենք դիտում երկու-երեք ֆիլմ: Իսկ ինչու պետք է մեզ թույլ տանք մեկուկես-երկու ժամյա կինոսեսանից հետո նույնքան էլ նստել կապույտ էկրանի առաջ: Թեև հեռուստատեսային հաղորդումների ծրագրերը բազմազան են, այնուամենայնիվ օրգանիզմի վրա իրենց ազդեցության և օրգանիզմի կողմից դրանց ընկալման բնույթով բավականին միատեսակ են:

Հեռուստացույցից ինչ հեռավորության վրա պետք է նստել: Եթե տեսնում եք պատկերի ստալային կառուցվածքը, ապա նստեցեք ավելի հեռու: Հիշեցեք՝ չի կարելի էկրանին շատ մոտ նստել, դա կարճատևություն է զարգացնում: Այդ նույն պատճառով էլ չի կարելի էկրանին նայել խիստ շեղ դիրքից: Լավ է, երբ հեռուստացույցը գտնվում է նստած մարդու աչքերի մակարդակին կամ՝ փոքր-ինչ ցած (հատակից 100—110 սանտիմետր բարձրության վրա):

Շատերի մոտ այն կարծիք է տիրում, թե հեռուստատեսային հաղորդումները ամենից լավ է դիտել մթնոլորտում: Դա ճիշտ չէ: Աչքերը հարմարվում են մթնոլորտին, նրանց զգայունությունը աճում է, և մենք էկրանի վրա ավելի շատ մանրամասնություններ ու երանգներ ենք տեսնում, քան լուսավորված սենյակում: Սակայն, հետագայում, սկսում է ուժեղանալ լուսավորված էկրանի և շրջապատի մթնոլորտի տարբերությունը, և աչքերն ավելի արագ են հոգնում: Այդ պատճառով էլ այժմ գերիշխում է այն կարծիքը, որ անհրաժեշտ է կողմնակի փոքր լուսավորություն, այսինքն սեղանի լամպ: Այն պետք է զենկ այնպես, որ չխանգարի դիտելուն:

Ցանկալի է, որ երկխոսները հեռուստահաղորդումները դիտեն շաբաթական 2—3 անգամից ոչ ավելի և հնարավորին լավ այն օրերին, երբ նրանք ավելի բիշ են ծանրաբեռնված դասերով: